

MATERYAŁY

DO FAUNY MALAKOLOGICZNEJ

KRÓLESTWA POLSKIEGO,

NAPISAŁ

ANTONI ŚLÓRSKI

MAGISTER NAUK PRZYRODZONYCH.

—
WARSZAWA

DRUK K. KOWALEWSKIEGO UL. KRÓLEWSKA N. 23.

—
1872.

K. 65455

INSTYTUT ZOOLOGICZNY
Polskiej Akademii Nauk
BIBLIOTEKA

<http://rcin.org.pl>

WYDZIAŁ FIZYKI
KATEDRA FIZYKI
FIZYKA
FIZYKA

*J. O. Księciu W. Lubomirskiemu jako dowód
najgłębszego poważania i szacunku ofiaruję
autogr.*

MATERYAŁY

DO FAUNY MALAKOLOGICZNEJ

KRÓLESTWA POLSKIEGO,

NAPISZAŁ

ANTONI ŚLÓRSKI

MAGISTER NAUK PRZYRODNICZYCH.

WARSZAWA

DRUK K. KOWALEWSKIEGO UL. KRÓLEWSKA N. 23.

1872.

<http://rcin.org.pl>

45

(5437)

Дозволено Цензурою
Варшава 1 (13) Ноября 1872.

Biblioteka Muzeum i Inst. Zoologii PAN

K. 6545

4000000000007

MATERIAŁY

DO FAUNY MALAKOLOGICZNEJ

KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Mięczaki (*Mollusca*) miejscowe należą do najmniej zbadanych działów fauny krajowej, gdyż oprócz nielicznych zbiorów prywatnych, na nieszczęście prawie że niedostępnych, nie dotąd w tym kierunku nie dokonano. Tymczasem w sąsiednich krajach i okolicach, dosyć się krzątają, około zbadania fauny malakologicznej; i tak H. Scholtz w Szląskiej faunie, opisał przeszło 140 gatunków mięczaków, Dr. Jan Jachnow w Galicyi znalazł 139 gatunków; — w w. księstwie Poznańskim, niewiadomy autor (w *Przyrodzie i Przemysle Poznańskim* 1855 r.) podaje 63 gatunki, a K. Jelski wylicza (w „Извѣстіяхъ о II-мъ съѣздѣ естественныхъ испытателей въ Кіевѣ 1862 r.”) 78 gatunków zebranych w okolicach Kijowa. Zajmując się poszukiwaniem krajowych mięczaków od r. 1868, doszedłem do zbioru, obejmującego 83 gatunki; liczba ta, bardzo jest jeszcze nieznaczna i niepełna, albowiem zbierałem tylko w okolicach Warszawy w Ojcowie, Złotym Potoku i w Tuliszwowie nad Pszemszą (w Olkuskiem). Niewątpliwie ilość gatunków znacznie zostanie powiększoną, gdy się podobnie i inne okolice kraju przeszuka,

a nawet mogę przypuścić, że w miejscowościach wyżej wymienionych, pewna liczba mięczaków, niezawodnie uszła mej baczności. Pomimo szczupłości zebranego materiału, ogłaszam rezultaty moich poszukiwań z tego głównie powodu, aby zrobić pierwszy krok do poznania tego, tak ciekawego działu fauny krajowej, i aby rezultaty już otrzymane, nie zostały ztracone, jak się to częstokroć zdarza, gdy badacze usiłują, koniecznie, dojść do większego kompletu i ociągają się z ogłoszeniem tego co już zdobyli.

Mięczaki zamieszkujące tutejszy kraj, należą do dwóch gromad **Błaszkoskrzelnych** (*Lamellibranchiata*) [Skupienie Bezgłowych (*Acephala*)] i **Brzuchonogich** (*Gastropoda*) [Skupienie Jawnogłowe (*Cephalophora*)], i w ogóle odznaczają się dość znaczną jednostajnością kształtów, tak samego ciała, jako też skorupy, oraz skromnością kolorów. Stosunkowo największa jest liczba gatunków *lądowych*, bo na 83 znalezionych, przypada 44 lądowych a 39 wodnych, a mała już tylko liczba tych ostatnich może być jeszcze wykryta; pod względem zaś ilości osobników (indywiduów) wodne mięczaki przeważają, dość bowiem tutaj przytoczyć całe ławice *Anodonta* i *Unio*, lub roje *Limnaeus* i *Planorbis* zamieszkujących, pierwszą lepszą kałużę. Mięczaki lądowe, przeważnie mieszkają w górzystych okolicach, obfitujących w skały wapienne, które są pokryte mchem lub porośnięte liściastymi i cienistymi krzewami, zamieszkują także i równiny, lecz zawsze w miejscowościach wilgotnych i zacienionych, głównie w zaroślach. Jedne z nich przebywają na gałązkach i liściach krzaków i drzew, inne chowają się pod mchem, porastającym skały i stare mury, inne pod kamieniami albo kawałkami wilgotnego i spruchniałego drzewa, pod opadłymi liśćmi, inne narazcie sterczą, przyczepione do nagiej skały. Podczas dnia

szczególnej jasnego, siedzą nieruchome, po deszczu zaś lub rano, gdy obfita rosa pokrywa rośliny, wychodzą ze swoich kryjówek i wtedy też najwięcej ich można zebrać. Na zimę, większa część lądowych mięczaków naszych, kryje się w rozmaite szpary, otwory, pod korą drzew, lub zagrzebuje pod pokłady liścia, pewna znów część niewielka wkopuje się w ziemię i wytwarza sobie wieczko wapienne, zamykające szczelnie skorupę na czas pory zimowej, a które to wieczko na wiosnę porzuca. Niektóre z mięczaków lądowych rodzą żywe potomstwo (*Clausilia* i *Pupa*) większa część jednak składa jajka, albo wprost w wilgotną ziemię, albo też pod kawałkami drzewa, pod kamieniami, między opadłymi liśćmi i t. p. Liczba jajek u niektórych gatunków bywa znaczna, kształt zwykle kulisty.

Mięczaki wodne fauny krajowej przebywają, już to na dnie wód stojących i bieżących, chodząc po piaszczystem lub mulistym dnie, przy pomocy swój nogi zostawiając ślady podobne do bruzd, już też siedzą przyczepione do kamieni i innych przedmiotów leżących w wodzie, już nareszcie czepiają się roślin wodnych, któremi się karmią; albo pływają po powierzchni wody rozszerzając i kurcząc swą podeszwowatą nogę, jak to ma miejsce u wielu oddychających płucami. Zimą spędzają na dnie wód zagrzebane w piasku lub mule. Z wyjątkiem jednej *Paludina vivipara* która rodzi żywe potomstwo, wszystkie inne wyłęgają się z jajek, składanych w charakterystyczne grupy, najczęściej na łodygach roślin wodnych lub na dolnej powierzchni liścia.

W akwarium dadzą się przechowywać różne gatunki, lecz nie z jednakową pomyślnością; najdłużej żyją wodne mięczaki, szczególnie: *Planorbis*, *Paludina*, *Valvata*, *Anodonta*, krócej żyje *Limnaeus* i *Unio*, najkrócej

Dreysena. Z lądowych udało mi się przetrzymać przez zimę różne gatunki rodzaju *Helix* i *Limax*.

Najpospolitszym rodzajem z lądowych mięczaków, w miejscowościach badanych jest rodzaj *Helix* (Ślimak): którego gatunki *H. arbustorum* Lin n. *H. hispida* Müll. i *H. pulchella* Müll. są panującymi w Warszawie i okolicach: *H. austriaca* Mühl f. i *H. fruticum* Müll. w Złotym Potoku, a *H. faustina* Z gl. w Ojcowie. Równie pospolitemi w każdej z powyższych miejscowości są: *Achatina lubrica* Brug. *Pupa muscorum* Nilss. i *Succinea amphibia* Drap. Z wodnych zaś rodzaj *Limnaeus*, *Planorbis* (gat. *P. vortex* Müll.) *Cyclas* (gat. *C. coruca* Pf a f.) *Unio* (gat. *U. pietorum* Lam.) i *Anodonta* (gat. *A. ecllensis* S ro el.)

Zebrane przeze mnie w tutejszym kraju 83 gatunki mięczaków można uporządkować, podług najnowszych autorów w 2 gromady, 2 rzędy, 8 rodzin i 24 rodzaje, których spis podaje.

I. GROMADA BRZUCHONOGIE

(Gastropada).

I. RZĄD PULMONATA.

I. RODZINA LIMACIDAE.

I. Rodzaj **ARION** Fer.

1. G. **Arion hortensis** F e r u s s. Zbierałem ten gatunek w 1868 r. w Olkuskiem w lasku Tuliszwoskim nad Pszemszą czarną, pod kamieniami, gdzie był dość pospolity.

2. G. **Arion subfuscus** D r a p. Gatunek ten, zbierałem w 1868 r. razem z poprzednim w wymienionej miejscowości, a nadto w późniejszych latach w ogrodzie Botanicznym w Warszawie, w r. b. w Parku Natolińskim.

II. Rodzaj **LIMAX** L m. (Miękkicz).

3. G. **Limax cinereus** M ü l l. (*Limax maximus* L i n n.) Okazały ten gatunek zbierałem w lasku Tuliszwoskim w Olkuskiem 1868 r. w Złotym Potoku 1870 r. gdzie jest dość pospolity,—a nadto w r. b. znalazłem go w Natolinie w Parku.

4. G. **Limax agrestis** L i n n. Pospolity wszędzie pod kamieniami i kawałkami drzewa, w Warszawie w ogrodzie pałacu Kazimierowskiego zwanym „Botaniką” w ogrodzie Botanicznym i in. m.

II. RODZINA HELICIDAE (Ślimaki).

III. Rodzaj VITRINA D r a p. (Przeźrotka).

5. G. *Vitrina pellucida* M ü l l. Znalazłem kilka okazów, tego delikatnego gatunku w r. b. w Ojcowie nad Prątnikiem, pod kawałem spruchniałego drzewa. W ogóle jest rzadki.

IV. Rodzaj SUCCINEA D r a p. (Bursztynek).

6. G. *Succinea amphibia* D r a p. Bardzo pospolity wszędzie, na roślinach rosnących nad wodami, lub w bliskości wód, np. w Morysinku nad Wisłą, na Saskiej kępie i w in. m.

7. G. *Succinea Pfeifferi* R o s s e n. Rzadszy od poprzedniego, także w Morysinku nad Wisłą.

8. G. *Succinea oblonga* D r a p. Dość rzadki, znalazłem parę okazów w r. b. na pniu drzewa, w wilgotnej miejscowości Parku Natolińskiego.

V. Rodzaj ZONITES M o n t f o r t.

9. G. *Zonites nitidulus* G r a y. (*Hyalina nitidula* D r a p.) *Helix nitidula* D r a p.). Pospolity w Parku Natolińskim, na starych pniach i pod opadłymi liśćmi.

10. G. *Zonites purus* G r a y. (*Hyalina nitidosa* F é r. *Helix nitidosa* F é r.). Pod kamieniami i opadłymi liśćmi w Tuliszwie nad Pszemszą. Ojcowie i w in. m.

11. G. *Zonites cellarius* G r a y. (*Hyalina cellaria* M ü l l. *Helix cellaria* M ü l l.) Pospolity wszędzie pod kamieniami, a szczególnie w Ojcowie.

12. G. *Zonites glaber* M o q. T a n. (*Hyalina glabra*

St u d. *Helix glabra* St u d.). Kilka okazów tego gatunku znalazłem w r. b. w Ojcowie nad Prątnikiem pod kawałem drzewa.

13. G. *Zonites fulvus* M o q. T a n. (*Hyalina fulva* P f f. *Helix fulva* M ü l l.). W rozpadlinach skał pod mchem w Złotym Potoku; zbierałem go w r. 1870.

VI. Rodzaj **HELIX** L i n n. (Ślimak).

14. G. *Helix rotundata* M ü l l. Bardzo pospolity pod kamieniami w lasku Tuliszwoskim nad Czarną P szemszą w Olkuskim, znajduje się także w Ojcowie, Natolinie itp.

15. G. *Helix pulchella*. M ü l l. Nader pospolity pod kamieniami, kawałkami drzewa mianowicie w ogrodzie botanicznym Warszawskim, w Ojcowie i w in. m.

16. G. *Helix rupestris* D r a p. W rozpadlinach skał pod mchem w Złotym Potoku, wraz z *Zonites fulvus* dość pospolity.

17. G. *Helix personata* L a m. Pod kamieniami i kawałkami drzewa, na górze zamkowej w Ojcowie. W ogóle niezbyt pospolity.

18. G. *Helix bidentata* G m e l. Bardzo pospolity w parku Natolińskim, jako też w ogrodzie w Otwocku nad Wisłą.

19. G. *Helix fruticum* M ü l l. Nader pospolity w Złotym Potoku w zaroślach pod wsią, w Ojcowie, w parku Natolińskim i w in. m.

20. G. *Helix strigella* D r a p. Jeden tylko egzemplarz znalazłem w Ojcowie w r. b.

21. G. *Helix hispida* M ü l l. Bardzo pospolity w ogrodzie pałacu Kazimierowskiego „Botanika” zwanym także w ogrodzie Botanicznym Warszawskim i w Otwocku nad Wisłą.

22. G. *Helix incarnata* Müll. Pospolity pod kawałkami drzewa i kamieniami w ogrodzie w Otwocku nad Wisłą.

23. G. *Helix arbustorum* Lin. Nadzwyczaj pospolity, w ogrodzie pałacu Kazimierowskiego „Botanice” także w Natolinie, Królikarni itp.

24. G. *Helix sericea* Drap. W Ojcowie w miejscowościach wilgotnych szczególnie u podnóża góry zamkowej.

25. G. *Helix faustina* Zgl. (*Helix volhyniensis* Andr.). Bardzo pospolity w Ojcowie na krzakach rosnących na skałach i w pobliżu skał, jako też na samych skałach szczególnie na górze Łokietka.

26. G. *Helix pomatia* Lin. Największy ten gatunek z krajowych *Helix*’ów jest pospolity w Olkuskiem w Tuliszwie Wojkowicach Kościelnych, Gołonogu, Ojcowie, a w okolicach Warszawy w Królikarni i Natolinie.

27. G. *Helix austriaca* Mühlf. Pospolity w Olkuskiem, szczególnie w Złotym Potoku, Ojcowie i w okolicach St. D. Ż. Zawiercie.

28. G. *Helix hortensis* Müll. W niewielkiej ilości w Ojcowie na górze zamkowej.

29. G. *Helix nemoralis* Lin. W Ojcowie, w bardzo nieznacznej ilości.

30. G. *Helix laticosta* Lin. Pospolity w Ojcowie na górze Chełmskiej.

VII. Rodzaj *BULIMUS* Scop. (Gładek).

31. G. *Bulimus montanus* Drap. Pospolity w Ojcowie.

VIII. Rodzaj *ACHATINA* L a m.

32. G. *Achatina lubrica* B r u g. Bardzo pospolity gatunek wszędzie, w Warszawie (ogród Botaniczny), Ojcowie, Złotym Potoku i in. m.

IX. Rodzaj *PUPA* D r a p. (Wałeczek).

33. G. *Pupa tridens* D r a p. Pospolity w Olkuskim w Tuliszwowie, Ojcowie pod kamieniami.

34. G. *Pupa avenacea* B r u g. W wielkiej ilości na nagich skałach w Ojcowie.

35. G. *Pupa muscorum* L i n n. Nadzwyczaj pospolita pod mchem pokrywającym skały i stare mury.

36. G. *Pupa minutissima* H a r t m. Pod mchem i opadłymi liśćmi. Ogród Botaniczny w Warszawie.

X. Rodzaj *CLAUSILIA* D r a p. (Wrzcionka).

37. G. *Clausilia bidens* D r a p. Na skałach w Ojcowie niezbyt pospolity.

38. G. *Clausilia similis* C h r a p. Na skałach w Ojcowie i Złotym Potoku, dość pospolity.

39. G. *Clausilia rugosa* D r a p. Nader pospolity gatunek w Ojcowie na skałach.

40. G. *Clausilia plicata* D r a p. Nieliczne egzemplarze znalazłem w Ojcowie.

41. G. *Clausilia commutata* R o s s m. W Ojcowie na górze zamkowej niezbyt pospolity.

42. G. *Clausilia plicatula* D r a p. W nielicznych okazach w Ojcowie na skałach.

43. G. *Clausilia gracilis* P f e i f. W wielkiej obfitości znajduje się pod mchem na skałach w Złotym Potoku i Ojcowie.

III. RODZINA AURICULIDAE.

XI. Rodzaj *CARYCHIUM* O. F. Müll. (Uszko).

44. G. *Carychium minimum* Müll. Pod opadłymi liśćmi i pod kamieniami w Natolinie i Ojcowie.

IV. RODZINA LIMNACIDAE.

XII. Rodzaj *LIMNAEUS* Drap. (Błotniarka).

45. G. *Limnaeus stagnalis* Müll. Jeden z najpospolitszych gatunków, znajduje się prawie we wszystkich wodach stojących.

46. G. *Limnaeus auricularis* Drap. Również pospolity w kałużach, szczególnie na Saskiej kępie.

47. G. *Limnaeus palustris* Müll. Zbierałem ten gatunek w dołach pod Miłosną 1869 r.

48. G. *Limnaeus ovatus* Drap. Liczne egzemplarze, zbierałem w Tuliszowie w Olkuskiem w odnodze Pszemszy, znajduje się także i w Ojcowie.

49. G. *Limnaeus vulgaris* Pfeiff. Razem z *L. auricularis* dość pospolity w okolicach Warszawy.

50. G. *Limnaeus minutus* Drap. W nielicznych egzemplarzach znajduje się pod Miłosną, w Ojcowie i innych m.

51. G. *Limnaeus pereger* Drap. Razem z *L. palustris* zebrałem z dołu pod Miłosną w 1869 r. także znalazłem go i w Ojcowie.

52. G. *Limnaeus fuscus* Pfeiff. W dołach pod Miłosną i w Ojcowie.

XIII. Rodzaj *PLANORBIS* Müll (Stoczek).

53. G. *Planorbis corneus* Drap. Bardzo pospolity we wszystkich prawie wodach stojących.

54. *G. Planorbis contortus* Müll. Nieliczne egzemplarze w Królikarni w stawach.

55. *G. Planorbis vortex* Müll. Nadzwyczaj pospolity i obfity w wielu wodach stojących, szczególnie w Królikarni w stawach.

56. *G. Planorbis nitidus* Müll. W Tuliszowie w olszynie nad Pszemszą czarną, zebrałem kilka egzemplarzy pod opadłymi liśćmi.

57. *G. Planorbis marginatus* Drap. Bardzo pospolity w rowach za Belwederskimi i Mokotowskimi rogatkami.

58. *G. Planorbis septemgyratus* Zgl. W nielicznych egzemplarzach w Królikarni w stawie.

59. *G. Planorbis albus* Müll. Pospolity wszędzie w rowach i sadzawkach szczególnie w Królikarni i na Saskiej Kępie.

60. *G. Planorbis leucostoma* Mich. Niezbyt pospolity, znajdowałem go w Morysunku i za Belwederskimi rogatkami w rowie.

61. *G. Planorbis spirorbis* Müll. W Królikarni na roślinach wodnych.

XIV. Rodzaj *PHYSA* Drap. (Jajowiec).

62. *G. Physa fontinalis* Drap. Bardzo pospolity wszędzie, w wodach stojących lub powolnie płynących, mianowicie zaś w Królikarni, Łazienkach królewskich, Morysunku, na Saskiej Kępie itp.

XV. Rodzaj *ANCYLUS* Geoffr. (Tarczka).

63. *G. Ancyclus flaviatilis* Müll. Pod kamieniami w rzeczkach bystro płynących; znalazłem ten gatunek w Pszemszy czarnej (Tuliszów w Olkuskiem) jak również w Prątniku w Ojcowie.

64. G. *Ancylus lacustris* Linn. Bardzo pospolity w wodach stojących, szczególnie na Saskiej Kępie (Czerwony dół) i Morysunku.

II. RZĄD PROSOBRANCHIATA.

V. RODZINA PALUDINIDAE.

XVI. Rodzaj VALVATA Müll. (Krażek).

65. G. *Valvata obtusa* Pfeiff. Dość pospolity w wodach stojących w Willanowie, Królikarni, i Łazienkach królewskich.

66. G. *Valvata depressa* Pfeiff. Znalazłem dotąd w Królikarni w stawie.

XVII. Rodzaj PALUDINA Lam. (Żyworodek).

67. G. *Paludina vivipara* Lin. Pospolity wszędzie w kałużach.

XVIII. Rodzaj BYTHINIA Gray.

68. G. *Bythinia tentaculata* Lin. (*Paludina impura* Lam). Bardzo pospolity w wodach stojących a szczególnie w Łazienkach królewskich i Królikarni.

XIX. Rodzaj HYDROBIA Hartm.

69. G. *Hydrobia viridis* Drap. (*Bythinia viridis* Maq. Taut. *Paludina viridis* Hart). Znalazłem ten drobny gatunek pod kamieniami w źródle, w bliskości Pszemszy czarnej (Tuliszów w Olkuskim), jako też w źródle „Zygmunta” w Złotym Potoku.

70. G. *Hydrobia Dunkeri* Frauenfeld. Gatunek ten znalazłem wraz z poprzedzającym, w wyżej podanych miejscowościach.

II. GROMADA BLASZKOSKRZELNE

(Lamellibranchiata).

VI. RODZINA CYCLADIDAE.

XX. Rodzaj **CYCLAS** Brug (Kalka).

71. G. **Cyclas cornea** Pfeiff. Nadzwyczaj pospolity wszędzie w wodach stojących szczególnie zaś w Królikarni, Łazienkach królewskich i in. m.

72. G. **Cyclas rivicola** Lam. Niezbyt pospolity, dotąd najpiękniejsze okazy znalazłem w Łazienkach królewskich i w Morysunku.

73. G. **C. calyculata** Drap. Dostyć rzadki, dotąd zebrałem kilka egzemplarzy w Łazienkach królewskich.

XXI. Rodzaj **PISIDIUM** Pfeiff. (Ziarnik).

74. G. **Pisidium obliquum** Pfeiff. Kilka okazów zebrałem w Olkuskim, w Tuliszowie, w odnodze Pzemszy czarnej.

75. G. **Pisidium obtusale** Pfeiff. Wraz z poprzednim w tej samej miejscowości.

VII. RODZINA NAJADEAE.

XXII. Rodzaj *ANODONTA* Brug (Skójkja).

76. G. *Anodonta anatina* L i n. Pospolity ten gatunek, znajduje się w Wiśle i w różnych sadzawkach i gliniankach pod Warszawą.

77. G. *Anodonta cellensis* Sch r a c t. Jest to najpospolitszy gatunek Anodonty, piękne okazy znalazłem w odnodze Warty blisko Konina, zamieszkuje także Wisłę, a szczególnie odnogę Wisły w Morysinku.

78. G. *Anodonta piscinalis* Nil s. (*Anodonta variabilis* M a q. T a u.) Dość obficie zamieszkuje staw w Rudzie pod Warszawą.

XXIII. Rodzaj *UNIO* Brug (Skrzek).

79. G. *Unio pietorum* L a m. Bardzo pospolity w Wiśle i Warcie.

80. G. *Unio tumidus* R e t z. Pospolity w Wiśle Warcie.

81. G. *Unio ater* Nil s s. Znajduje się w Pszemszy czarnej w Tuliszowie w Olkuskiem, niezbyt pospolity.

82. G. *Unio batavus* L a m. Dość rzadki, znalazłem go w Pszemszy czarnej (Tuliszów).

VIII. RODZINA MYTILIDAE (Dreysenaccae).

XXVI. Rodzaj *DREYSSENA* van B e n.

83. G. *Dreysseina polymorpha* v. B e n. (*Tichogonia Chenonitzii* R o s s e n. *Mytilina polymorpha* C a n t z.). Bardzo pospolity ten gatunek w Wiśle, szczególnie w Morysinku, gdzie znajduje się w znacznej ilości poprzyczepiana do Anodonty lub Unio.

Z porównania fauny krajowej, z faunami okolic ościen-
nych, lepiej pod tym względem zbadanych, przypuścić mogę, że
się jeszcze wyznajdzie wiele gatunków. Przypuszczenie moje
opieram na tem, iż wiele gatunków jest wspólnych co najmniej
dwom faunom sąsiednim, a niektóre występują nawet we wszy-
stkich czterech tj. Szlązkiej, Galicyjskiej, W. Ks. Poznańskiego
i okolic Kijowa, zatem powinny się znajdować i w tutejszej
położonej prawie pośrodku tamtych, zwłaszcza, że poszukiwań
moich nie czyniłem jeszcze w okolicach, które się zdają najwię-
cej sprzyjać rozwojowi fauny malakologicznej, a mianowicie w
okolicach Kielc, w górach św. Krzyżkich, w okolicach Nowej
Aleksandryi i Kazimierza, południowych okolicach Lubelskiego
nadto nad rzekami, Bugiem, Narwą i Nidą. Następujące ga-
tunki, powinny się z czasem wyznaleźć w tutejszym kraju: 1) *Arion empiricorum* Fér. 2) *Arion albus* Ferr. 3) *Limax marginatus* Müll. 4) *Limax Schwabii* Fld. 5) *Vitrina elongata* Drp. 6) *Vitrina diaphana* Drp. 7) *Zonites nitcus* Müll. 8) *Zonites lucidus* Drap. 9) *Zonites vitreus* Bielz. 10) *Zonites crystalinus* Müll. 11) *Helix ericetorum* Müll. 12) *Helix unidentata* Drap. 13) *Helix holes ericea* Stud. 14) *Helix obvoluta* Müll. 15) *Helix ruderata* Stud. 16) *Helix pygmaea* Drap. 17) *Helix aculcata* Müll. 18) *Helix rufesceus* Pennart. 19) *Helix Pietruskiana* Parr. 20) *Helix lutescens* Zgl. 21) *Bulimus obscurus* Müll. 22) *Bulimus radiatus* Brug. 23) *Achatina acicula* Rosn. 24) *Pupa frumentum* Drap. 25) *Pupa doliolum* Brug. 26) *Pupa pygmaea* Drap. 27) *Pupa pusilla* O. F. Müll. 28) *Pupa Venetii* Charp. 29) *Clausilia tueniata* Ziegl. 30) *Clausilia pumila* Ziegl. 31) *Clausilia varians* Ziegl. 32) *Clausilia parvula* Stud. 33) *Clausilia filograna* Ziegl.

- 34) *Clausilla ventricosa* Dr a p. 35) *Planorbis complanatus* Dr a p. 36) *Planorbis imbricatus* Dr a p. 37) *Planorbis cristatus* Dr a p. 38) *Planorbis carinatus* M ü l l. 39) *Planorbis nautilus* L i n n. 40) *Limnaeus silesiacus* S c h o l. 41) *Physa hypnorum* Dr a p. 42) *Paludina achatina* B r u g. 43) *Valvata cristata* M ü l l. 44) *Valvata spirorbis* M ü l l. 45) *Bythinia similis* S t e i n. 46) *Hydrobia opoca* Z g l. 47) *Acme polita* H a r t m. 48) *Cyclostoma elegans* L a m. 49) *Lythoglyphus naticoides* F e r. 50) *Melanopsis acicularis* F e r. 51) *Neritina fluviatilis* L i n. 52) *Anodonta complanata* Z i e g. 53) *Anodonta cygnea* L i n. 54) *Anodonta ponderosa* P f e i f. 55) *Unio riparius* P f e i f. 56) *Unio reniformis* S c h m i d t. 57) *Unio crassus* R e t z. 58) *Unio margaritifera* R e t z. 59) *Pisidium fontinale* P f e i f. 60) *Pisidium roseum* S c h o l t z. 61) *Pisidium cinereum* M ü l l.

W końcu nadmienić, mi wypada iż przy określaniu znalezionych form, posługiwałem się następującymi dziełami:

1. R o s s m ä s s l e r. Prof. Ent. Iconographie der Land und Süßwasser Mollusken, mit vorzüglicher Berücksichtigung der europäischen noch nicht abgebildeten Arten. Dresden und Leipzig 1857—1858, 18 zeszytów.

2. M o q u i n - T a u d o n. Histoire naturelle des Mollusques terrestres et fluviatiles des France. Paris 1855 r. Tomów 3.

3. H. S c h o l t z. Schlesiens Land und Süßwasser-Mollusken, systematisch geordnet und beschreiben. Breslau 1843 r. Supplement dazu Breslau 1853.

4. J. G. N e u m a n n. Naturgeschichte Schlesisch-Lausitzischer Land und Wassermollusken. Zittan 1833.

5. Dr. J a n J a c h n o. Materyały do fauny malakozoologicznej Galicyjskiej. Kraków 1870 r.

6. К. М. Ельскаго. О малокологической фауне окрестностей Киева. (Извѣстiя о II-мъ сѣздѣ естествоиспытателей въ Киевѣ 1862 г.)

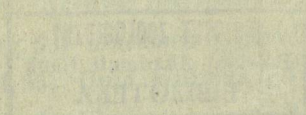
7. Opisanie Mięczaków krajowych żyjących u s h (niekopalnych) należących do fauny Polskiej („Przyroda i Przemysł” Poznański).

Warszawa 30 Października 1872 r.

INSTYTUT ZOOLOGICZNY
Polskiej Akademii Nauk
BIBLIOTEKA

~~DEPARTAMENT
MUZEUM ZOOLOGICZNE
BIBLIOTEKA~~

1. O. M. E. ...
 2. O. M. E. ...
 3. O. M. E. ...
 4. O. M. E. ...
 5. O. M. E. ...
 6. O. M. E. ...
 7. O. M. E. ...
 8. O. M. E. ...
 9. O. M. E. ...
 10. O. M. E. ...

Biblioteka Muzeum i Inst. Zoologii PAN

K. 6545

4000000000007